

C H E L T U I T O R I

Mun. Chișinău, com. Tohatin. Întemeiat în 1800

NOTĂ STATISTICĂ. Suprafața - 0,1 kmp. Distanța pînă la or. Chișinău - 4 km. Gospodării - 62. Populația - 183 de oameni (88 de bărbați, 95 de femei), incl. 167 de români, 10 ucraineni, 6 ruși. Apări de muncă - 63. Sectorul ind. - 8 ha. Fondul locativ - 2 mii mp. Case, ap. - 62, cu conductă de gaze - 62. Fîntîni - 10. Drumuri - 2 km (cu îmbrăcămîntă dură - 2 km). Un magazin, un oficiu poștal.

at în subordonarea administrativă a primăriei com. Tohatin, în componență căreia se mai află și s. Buneți, situat la o distanță de 10 km sud-est de c. f. Chișinău și la 1 km nord-vest de com. Tohatin.

Cu toate că Dicționarul statistic al Basarabiei afirmă că sătucul a luat naștere în 1822, e cunoscut că el a fost întemeiat în a. 1800, ca și s. Tohatin, de 3 familii de ciobani români din suburbiiile or. Chișinău. Două din aceste familii erau ale lui Gh. și I. Cheltuitoru, iar cea de a treia - a lui I. Barbu. Mai tîrziu s-au instalat aici și alte familii de țărani români din diferite localități. Multe din ele, inclusiv cea a lui Toma Mîțu, venită de la Gura Galbenei, așezîndu-se cu traiul pentru totdeauna la Cheltuitori, își luau și ele numele Cheltuitoru.

Pe lîngă s. Cheltuitori trece pînă subteran Tohatin, care-și ia începutul

nu departe de localitatea Stăuceni și se varsă în rîul Nistru lîngă satul Mălăiești din județul Chișinău.

În timpul atestării sale, în a. 1800, satul Cheltuitori avea nu mai mult de 15 locuitori, plasați în 3 case, ca în 1884-1885 să aibă deja 14 case cu 31 de bărbați și 30 de femei. În 1902 locuitorii lui țineau 66 de vite cornute mari. Vasile Barbă, Ștefan Salagupa, Gheorghe Croitoru, Dumitru Barbă dispuneau pe atunci de 64 des. de pămînt. Satul avea moară pusă în mișcare de cai, dar în 1906 a fost desființată. Cei 90 de locuitori din 20 de gospodării posedau 88 des. de pămînt. Dar în 1913 satul s-a micșorat și mai mult, rămînind cu 45 de locuitori în 15 gospodării. Instituția română "Casa Noastră" i-a împroprietărit pe 34 de locuitori de aici cu 176 ha de pămînt bun. Astfel, în 1923 satul avea 70 de bărbați, 61 de femei și o gospodărie boierească, iar peste 10 ani aflăm pe Constantin Cheltuitoru, pe Olga Meazoedov și Alexandru Șimănovschi cei mai înstăriți din sat.

Administrația sovietică găsește aici 318 locuitori - toți români. La sf. războiului din 1941-1945 satul se mărise pînă la aproape 100 de gospodării țărănești. Recensămînturile din 1979 și 1989 înregistrează aici 193 și, respectiv,

Bravul sergent Petru Cheltitoru din Cheltitoru.
15 mai 1945, or. Rohlin, Germania

163 de oameni. O duceau greu și degeaba se mira jurnalistul Mihail Meleșenco în "Nezavisimaja Moldova" că pleacă oamenii din sat, doar era declarat "localitate fără perspectivă". De aceea și numărul gospodăriilor țărănești a pornit să se micșoreze brusc.

În a. 2000 satul a ajuns la 65 case de locuit. S-au produs schimbări numerice și în componența populației. Dacă în

1945 localitatea avea peste 200 de locuitori și această cifră s-a păstrat și în anii următori, apoi în sfîrșitul secolului XX aici erau numai 176 de suflete.

În cel de-al doilea război mondial din s. Cheltitoru au participat 15 bărbați, dintre care la vatră s-au întors numai 8. E necesar de menționat că veteranul de război Petru Cheltitoru (în 2000 avea 83 de ani), unul din nepoții întemeietorului s. Cheltitoru - Gh. Cheltitoru a venit acasă cu 4 ordine și 9 medalii ale gloriei militare, printre care 2 ordine "Slava" de gradul III și II, primite pentru participarea la luptele de la Schutgard și Berlin.

În luptele crîncene au căzut 7 cheltuitoreni: **Ilie Barbu, Pavel Barbu, Sevastin Cernat, Alexandru Cheltitoru, Constantin Cheltitoru, Mihail Cheltitoru, Timofei Cibotaru**. Numele lor sunt încrustate pe placă memorială din centrul com. Tohatin.

Satul încă nu-și tămaďuise rănilor cauzate de război și iată că asupra lui se abate marea foame din anii 1946-1947, generată de forțele negre, care vroiau cu orice preț să îl consolideze puterea și pe meleagurile pașnice ale multpătimitei Basarabii. Foamea înghite și ea încă vreo 15 vieți omenești. Intenționând să aducă și-n acest mic sătuleț colectivizarea forțată de tip stalinist, regimul sovietic la înc. lunii iulie 1949 a organizat deportarea familiilor de țărani mai gospodari care, cînd, puteau să se opună. În noaptea din 5 spre 6 iulie 1949 au fost

deportate cu forță din s. Cheltuitori familiile **Ioanei Ivasiud** și a lui **Alexandru Cheltuitoru**.

Micul tobosar

După aceste măsuri de "profilaxie" din partea autorităților sovietice colectivizarea gospodăriilor țărănești la Cheltuitori n-a mai întâmpinat rezistență. După modelul sovietic bine cunoscut a fost înființat

un kolhoz, care peste puțin timp s-a unit cu cel de la Tohatin, ambele reorganizate mai apoi în sovhozul-fabrică "Valea Trandafirilor", specializat în cultivarea și prelucrarea plantelor aromatice.

La finele sec. al XX-lea satul avea club, bibliotecă, o mică grădiniță de copii, punct medical, un magazin. Școala primară a fost închisă. Satul este telefonizat, fiind asigurată legătura telefonică directă cu com. Tohatin și cu municipiul Chișinău.

Din cei cca 180 de locuitori ai Cheltuitorilor 92 la sută sunt români. Majoritatea populației aptă de muncă lucrează la diferite întreprinderi și asociații economice ori așezăminte culturale și de stat din mun. Chișinău, la coop. agr. "Conopida" din com. Tohatin.

Copiii de vîrstă școlară își fac studiile la școală medie incompletă din Tohatin, la gimnaziile și liceele din Chișinău. Locuitorii de credință ortodoxă frecventează slujbele divine la biserică din satul vecin Colonița.

Ion Moiseev

Bibliografie:

Alfabit mestecikam, siolam, derevneam i hutoram Kișiniovskogo uezda. Chișinău, 1916.

Arhiva curentă a primăriei comunei Tohatin. Tohatin, 2000.

Bessarabski kalendari na 1907 god. Chișinău, 1906.

Buletinul provinciei Basarabia. Chișinău, 1942.

X X
NOTĂ DE UZ ACTUAL.
Cod poștal - MD - 2092.

Tel. primăriei - 38-72-36; 38-72-38